

СВЕТОСЛАВ МИНКОВ

ЧУДНИЯТ СМЯХ В РАМОНИЯ

chitanka.info

Неотдавна в едно африканско село край езерото Виктория е избухнала епидемия от смях, която е засегнала всички двеста жители на селото.

Епидемията е била причинена от неизвестен вирус.

„Ганиън Таймс“ — Акра

Дълбок среднощен покой обгръщаше далечна Рамония. Луната — голяма и жълта — ту потъваше в небесните глъбини, ту отново възлизаше над гребена на някой облак в пълното си сияние. Океанът обливаше с тих плясък бреговете на Рамония и унасяше малката островна държавица в блажен сън: спяха палмите, спяха газелите и леопардите, спяха змиите и пеперудите, спяха хората. Но не всички хора.

Изведнъж в това дълбоко безмълвие припукаха пушки, затракаха картечници, затрещяха бомби. Рамонската столица Лампур настръхна в тревога. Тъмни човешки сенки пробягваха из лунния здрач, прокрадваха се край стените на къщите и след къса борба с пазачите нахлуваха в правителствените сгради.

На сутринта Рамония осъмна под щикове на сурова диктатура. Военната хунта, възглавявана от генерал Гардубал Зуарец Табанейра, бе катурнала правителството на самовластника Хуан Оливар Чакарачат и бе взел властта в ръцете си. Самият Хуан Оливар Чакарачат лежеше в локва кръв пред портала на разкошната си резиденция, а най-верните му сподвижници се поклащаха обесени по клоните на околните дървета. Такъв беше установеният обичай при смяната на рамонските правителства и утре, когато генерал Гардубал Зуарец Табанейра паднеше от власт, същият зловец церемониал очакваше и него заедно с целия му антураж.

Като стисна здраво властта в юнашките си лапи, генерал Табанейра предприе редица преустройства и нововъведения, за да очисти страната от наслоените недъзи на миналия режим. Още със стъпването си върху вълшебното килимче на управлението диктаторът устрои бясна хайка срещу комунистите (в Рамония, както навсякъде по света, имаше комунисти) и едни от тях бяха веднага избити, други — хвърлени по затворите, а трети, които успяха да се укрият, бяха

обявени за по-опасни от дивите зверове. Верен потомък на някогашните испански инквизитори, които изгаряха на клади еретиците и вероотстъпниците, генералът влезе в историята с кървавите си ботуши като прославен палач ма хиляди рамонски свободолюбци и патриоти.

Ние нямаме възможност да изброяваме всички реформи на тоя своенравен тиранин, като задължителното посещаване на църквите и на спортните стадиони (здрaво тяло — здрав дух) или забраната на свободната търговия с червени предмети (червени рози, червено зеле, вишни, мюсюлмански фесове, алени тореадорски плащове и пр.), чийто цвят неволно напомняше за трижди проклетия комунизъм и можеше да бъде използван за противодържавна пропаганда. Тук ние ще се спрем само на едно особено важно мероприятие, което не се срещаше другаде по земното кълбо и което обезсмърти навеки своя прозорлив създател. Но преди това нека кажем няколко думи за рамонския народ, за да стане ясно на читателя защо бе необходима тая реформа.

В Рамония рамонците танцуват любимия национален танц рамона. За тях рамона е същото, каквото е за нас ръченицата, за унгарците чардашът или за аржентинците тангото. Изобщо рамонците са весел народ и не само танцуват рамона, но още от паметивека са придобили навика да се шегуват, да разказват анекдоти, да се смеят, ах, как обичат те да се смеят — волно, от все сърце, сякаш от гърлото им неудържимо се лее и прелива някакъв звънлив ручей! За рамонеца смехът е извор на жизнена сила и в тоя бодър изблик на вродено безгрижие той преодолява всички неволи. Отнемете на рамонеца смеха и той ще залинее, ще посърне като цвете без слънце. И обратно: разтърсете го с буен, жизнерадостен смях и го хвърлете в преизподнята — смехът ще го издигне оттам на лъчистите си криле и ще го върне отново в живота.

Разбира се, в смеха на рамонците нямаше нищо обезпокоително, но генерал Табанейра, като всеки диктатор, долавяше в тоя смях опасни нотки на бунтарство и на прикрита съпротива срещу неговото всемогъщество. Затова след дълга и всеобхватна размисъл вождът на военната хунта реши да обяви смеха за държавна привилегия и един ден по всички улици, площади и обществени места на Рамония бе разлепена следната разпоредба, която имаше силата на закон:

ДЕКРЕТ

ЗА СМЕХА И ЗА НЕГОВАТА ПРАВИЛНА УПОТРЕБА

I

Пред вид на често срещаното своеволно явление, наречено смях, което води към разюздаване на нравите и застрашава целокупния морал на рамонския народ,

ЗАБРАНЯВАМ

ПОД СТРАХ НА НАЙ-СТРОГО НАКАЗАНИЕ:

1. Смяхът по лични подбуди във всички негови форми и разновидности, както и всякакво подбудителство към смехотворни деяния, като гъделичкане, представяно на комедии, водевили и фарсове, разпространяване на шеги, анекдоти, закачки и прочие.

2. Печатането и разпространяването на всякакви хумористични произведения, включително и карикатури, изобразяващи в неблагоприятна светлина видни държавни дейци и обществени ситуации.

3. Събирането на повече от двама души в места и обстановка, създаващи условия за широка публичност на поменатите смехотворни деяния.

II

От друга страна, за да се задоволи естествената необходимост от безобиден смях, който е полезен за здравето, улеснява храносмилането и поддържа бодрия дух и веселото настроение на рамонското население,

ЗАПОВЯДВАМ:

4. Да се учредят на различни места в страната държавни циркове, комедийни театри и хумористични

естради, за чието масово посещение да се вземат необходимите административни мерки.

5. За същата народополезна цел да се започне издаването на държавен хумористичен вестник, който да озари със смехотворните си лъчи всеки рамонски дом, без изключение.

6. За правилното провеждане на правителствената политика в областта на смеха да се създаде отделно **МИНИСТЕРСТВО НА СМЕХА**, на което се възлага изработването и изпълнението на подробен план за действие, в рамките на специален правилник.

Посочените мероприятия в точки 4, 5 и 6, осъществяващи държавната привилегия на смеха, не подлежат на наказателни санкции и се поощряват с всички средства на обществената пропаганда.

Настоящият Декрет влиза в сила от деня на публикуването му в официалния „Правителствен бюлетин“.

Първообраза със собствената си ръка подписал:
Генерал Гардубал Зуарец Табанейра, върховен вожд
на Рамония

Тълпи от любопитни рамонци се трупаха пред разлепените обяви и оживено обсъждаха премъдрото решение на върховния вожд. И възползувани от все още съществуващата свобода (публикуването на декрета в правителствения бюлетин се бавеше по необясними причини), всички бързаха да се посмеят на воля за последен път. Мнозина, макар и непознати, се отправяха на групи към най-близките кафенета, ресторанти и барове и там се отдаваха на задружно веселие, други, по-предпазливи, се събираха по къщите и диреха разтуха в мълчаливо пиянство, като избухваха от време на време в някакъв подмолен демоничен смях.

Но на това междуцарствие скоро настъпи краят и декретът най-после влезе в своята законна и неумолима сила.

* * *

Както и трябваше да се очаква, рамонското министерство на смеха разгърна широка дейност, макар че неговата сграда беше доста тясна и не подходеше за такова важно учреждение. Доскоро тая постройка служеше богу за манастирска обител, в която бавно догаряха като воценици десетина полуслепи и оглушали от старост калугери. Но когато генерал Табанейра възвести замислената от него реформа, светите отци преминаха на приют и иждивение към други църковни убежища, а тоя манастир бе набързо преустроен, за да приеме в лоното си министерството на смеха.

Разлисти се в своята първа пролет новопоникналото учреждение и младите му коренчета засмукаха жадно сокове за бъдещия канцеларски живот. Затракаха пищеци машини, зашумяха преписки, изпълни се някогашният манастирски лабиринт с началници, подначалници, секретари, съветници и всякакъв друг персонал. И странно беше, че всички чиновници на това министерство, отредени за такова жизнерадостно поприще, бяха (може би за служебна тежест и авторитет) все мрачни и навъсени люде, сякаш служеха в някакво погребално предприятие, където се занимаваха с най-тъжни обреди и траурни церемонии. Дори самият министър на смеха дон Салватор Барбоза правеше впечатление на крайно суров меланхолик, който никога през живота си не бе се смял. Но мигар по тия външни белези можеше да се съди за дълбоката вътрешна същина на човека?

Тук справедливостта налага да признаем, че поменатите труженици в областта на държавното смехотворно дело — от най-големия до най-малкия — въпреки привидната им студенина горяха във всеотдаен служебен ентузиазъм, чиито пламъци наистина не се виждаха, но хвърляха ярък отблясък върху цялата напрегната дейност на министерството.

Как се посрещнаха от широката публика държавните смехотворни мероприятия, създадени и ръководени от рамонското министерство на смеха!

На тоя въпрос ние с прискърбие трябва да заявим, че въпреки положените грижи от страна на министерските органи, въпреки блестящата организация и енергичното съдействие на полицията,

която следеше за редовното посещаване на цирковите и другите увеселителни заведения и контролираше също тъй редовното получаване на хумористичния вестник „Рамонияна“ — въпреки всички тия мерки широките народни слоеве оставаха равнодушни към държавния смях. Казахме в началото на нашия разказ, че рамонците бяха весел народ и че обичаха да се смеят, но щом държавата им отне собствения смях и вместо него им натрапи заместител, те наистина започнаха да линейт като цветя без слънце и по лицата им вече не трепваше дори най-лека усмивка.

В рамонските увеселителни заведения остана да звучи само плахият и угодлив смях на дребните чиновници, треперещи за службата си, както и самодоволното и лекомислено кикотене на управляващата камарила. Но това не беше истинският човешки смях, който идеше от глъбините на сърцето.

Истинският човешки смях се наказваше със затвор, каторга и смърт.

* * *

И сякаш за да разчупи леда на тая враждебна сдържаност, дойде събитието, което ще разкажем по-долу.

Беше една от ония прекрасни утрини, когато слънцето засиява в тънката резедава ивица между небето и океана, надига се величествено из самата вода и разтърсва огнената си грива, за да опръска крайбрежните палми с пурпурен блясък — гледка, която може да се види само край китните брегове на Рамония.

Тъкмо в такава вълшебна утрин от един параход с мексикански флаг слезе на рамонска земя висок широкоплещест негър с много черно лице и с много бели зъби. През рамото си беше метнал шлифер, в десницата си държеше малък куфар.

От паспорта му, който бе подпечатан от рамонския граничар, стана явно, че негърът беше гражданин на доскорошната империалска колония Томбо, получила неотдавна независимост и вече провъзгласена за свободна република със свой държавен герб — разперен ястреб с три звезди над главата.

Като мина през всички митнически митарства, томбоанецът се запъти по широката пристанищна улица и след малко се озова пред скромен бар с тръстикови масички на тротоара. Той се отпусна в едно плетено кресло и когато прислужникът му донесе поръчаната чаша уиски със сода, още преди да отпие поне глътка, лицето му внезапно се изкриви в нервна спазма, зениците му се разшириха и от гърлото му се разнесе глухо ръмжение. И миг след това негърът избухна в безпричинен смях и се разкиска неудържимо, за изненада на случайните минувачи, които се спираха и учудено го гледаха.

Скоро пред бара се натрупа тълпа от любопитни — моряци, рибари, продавачи на стриди и октоподи, хамали, проститутки и всякаква пристанищна сган, жадна за зрелища. И понеже непознатият продължаваше да се смее все по-буйно и неукротимо и смехът му беше противозаконен, на местопроизшествието не закъснях да се явят неколцина униформени и цивилни полицаи.

Като добри пазители на обществения ред и опитни познавачи на всички закононарушения, представителите на властта веднага установиха съвсем точно, че негърът е дръзнал да стигне върха на забранения смях, означен в нарочната таблица като смях от десета степен.

Полицаяте тутакси грабнаха безумеца, който не спираше да се киска все по-предизвикателно, и въпреки отчаяната му съпротива с ръце и крака най-сетне успяха да го натикат в пристигналата затворена кола.

* * *

При разследването на странния случай се разкри, че негърът е станал жертва на болестта „ендвара йокушека“, предизвикана от особен вирус, който напада нервните клетки и причинява истеричен смях. Симптомите на това загадъчно заболяване не бяха изяснени напълно, но гостуващият в Рамония японски професор Мицу Вакамацу заяви, че подобни истерични епидемии на смеха се наблюдавали в почти всички новосъздадени държави, освободени от колониално робство, и че причинителят на тая болест (пак по думите

на същия професор Вакамацу) с право би трябвало да се нарича „вирус на свободата“.

Допълнителните сведения гласяха, че болестта е силно заразна и се предава бързо от човек на човек. За тая верижна реакция на смехотворния вирус говореше и фактът, че самите полицаи, които се бяха боричкали с арестанта и го придружаваха в колата, пристигнаха заедно с него в местното полицейско комендантство в същото неблагонадеждно състояние. Те се явиха пред своя началник, водейки смеещия се негър, като се заливаха също от смях, без да могат да обяснят какво се беше случило. И докато началникът се опитваше да проникне в загадката, неочаквано направи кисела гримаса, като че искаше да кихне, и изведнъж се разтърси от познатото поривисто кикотене. От него щафетата на смеха премина по-нататък и стремително се понесе из страната.

Напразно рамонските власти се мъчеха да издигнат преграда срещу прииждащия порой на масовата епидемия, всуе генерал Табанейра лично издаваше заповед след заповед и се заканваше на рамонския народ със запенени уста:

— Кой смее да се смее!

Но можеше ли да се окове смехът във вериги, можеше ли да се хвърли в затворите цял народ затуй, че не по негова вина бе засегнат от томбоанската епидемия?

Когато започнаха да се прилагат най-различни оздравителни методи и лекарства, някой предложи да се направят опити и с българския „Нивалин“, като изпитано средство против спазмичните явления. Но въпреки проблесналата надежда за спасение, оказа се, че дори и чудотворният екстракт на кокичето е безсилен да угаси томбоанския смях.

Постепенно епидемията обхвана цяла Рамония. Тя проникваше дълбоко в недрата на народа и засягаше най-вече обикновените хора. Едрите тузове от богатата управляваща класа се криеха в разкошните си палати и вили и оставаха незасегнати, защото болестта се предаваше само чрез допир, а рамонските богаташи изобщо отбягваха всякаква близост с простолудиято.

И тук трябва да подчертаем интересната подробност, че простосмъртните рамонци, макар и да понасяха мъчително няколкочасовите пристъпи, все пак не се чувствуваха особено

нещастни. Те дори предпочитаха свободния припадъчен смях пред оня, който бе заповядан от диктатора.

* * *

Генерал Табанейра беше много набожен човек и обичаше веднъж в седмицата да се показва на народа, като посещаваше за тая цел катедралата „Свети Бенедиктус“.

Една неделна утрин той се отправи към божия дом в окръжението на многоброен кортеж, който разчистваше далече пред него пътя от разни дрипльовци и подозрителни типове. Генералът изслуша смирено празничната меса, прие благословията на самия епископ Игнасио и нареди да се пусне по една сребърна монета в паничката на всеки просяк, изправен пред дверите на храма. С чувството на добре изпълнен християнски дълг знатният богомолец се завърна в резиденцията си, подписа няколко смъртни присъди и започна да разглежда току-що полученото чуждо илюстрировано списание, в което бе поместен портретът му в парадна униформа.

Но едва прелистил няколко страници, главатарят на военната хунта усети леко замайване и тутакси съвсем ненадейно избухна в гръмогласен кикот. От съседната стая мигом се втурнаха двамата дежурни офицери от охраната, ала генералът се кискаше нестихващо, блещеше очи в пространството и не можеше да каже нито дума. Нямаше никакво съмнение, че проклетата епидемия бе улучила и него и за това бе единствено виновно фаталното му увлечение да се явява сред народа.

Разтича се в паника домашната прислуга (диктаторът беше ерген и нямаше близки), а офицерите възбудено въртяха телефоните и разгласяваха поверително тревожната новина.

Само след няколко минути най-добрите рамонски лекари се озоваха в кабинета на държавния глава, пристигнаха един по един и всички министри, резиденцията бе оградена от три кордона гвардейци и се превърна в непристъпна крепост.

А генерал Табанейра се кикотеше в необуздан делириум, мятеше се като ранен звяр, удряше с юмруци по писмената си маса и по едно време, сочейки с пръст корема си, успя да промълви с изскочили от

ужас очи, че в него се е вселил страшният комунистически вирус. И пак се разтърси в кошмарния си припадък клетникът, и пак закънтя гръмливият му смях.

Лекарите се събраха на консилиум и заговориха по латински, и както говореха ванитас-манитас, прихнаха да се смеят. Към тях се присъединиха и министрите, и двамата дежурни офицери и скоро резиденцията се огласи от могъщ хоров смях, от който затрепераха стените.

Към пладне генерал Табанейра се поду от напрежение, лицето му почерня като на негър, пулсът му зачести (120–150–180) и най-сетне нещастникът не издържа и се пръсна, без да остави нито най-малка частица от себе си. И може би той се пукна не от смях, а по-скоро от страха, че е станал вече комунист.

Така изчезна диктаторът Гардубал Зуарец Табанейра, който не можа да дочака следващия държавен преврат, за да бъде заклан по приетия рамонски обичай.

* * *

В Рамония ставаха всякакви чудеса, та затова не трябва никак да се изненадваме, че след покойния вожд на военната хунта начело на държавното управление застана не генерал, не президент, а султан, макар че осемдесет процента от рамонското население бяха католици и само двацет процента се кланяха на Мохамеда. Да, властта премина в ръцете на истински султан със златовезана чалма и с харем от невиджани хубавици. Той беше позастарял добряк и носеше името Джанабет Втори.

По нрав и по властнически стремежи новият държавен глава се различаваше рязко от генерал Табанейра и не проявяваше склонност към никакви реформи. Като се възкачи на забравения и отново позлатен престол, измъкнат от държавния мебелен реквизит, Джанабет Втори почеса дълбокомислено къдрата си брада и с един замах очерта съдбините на държавата. Той предостави на империалските монополи неограниченото право да наглеждат оловните мини, петролните извори и рафинерии, банановите плантации и други някои природни богатства на страната, като повери и самата войска в опитните ръце на

империалски инструктори. За себе си султанът запази рахатлъка, пиршествата и подписването на ферманите за по-демократично бесене на рамонските комунисти.

От само себе си се разбира, че Джанабет Втори отмени декрета за смеха и останалите смехотворни мероприятия на миналия диктаторски режим, закри и министерството на смеха, от което бяха уволнени всички мрачни чиновници. Оставен беше само един представителен цирк в столицата Лампур, но в него вече играеха главната роля не клоуните и дресираните маймуни, а красивите акробатки, ездачки и звероукротителки, които се ползуваха с височайшето покровителство и благоразположение на султана.

Както говорим за чудния смях в Рамония, на края не бива да пропуснем важната подробност, че оная необикновена епидемия, която бе връхлетяла страната, изчезна също тъй внезапно, както се бе и появила. Но от нея все пак остана някаква томбоанска загадъчност в обикновения смях на хората.

Потънал в меки възглавници, султан Джанабет Втори блажено смучеше наргилето си, пиеше кафе и шербет и гледаше футболни мачове в синкавия екран на телевизора.

Той позволяваше на народа да се смее и да гладува.

И гладният рамонски народ се смееше, по томбоански и като точеше тайно нож за беловласата султанска глава — танцуваше рамона.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.